

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2004-2005

21 oktober 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK EN SOCIALE ECONOMIE

Vraag om uitleg van de heer Roland Van Goethem tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het stijgend aantal faillissementen

Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie

Donderdag 21 oktober 2004

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goye

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.21 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Roland Van Goethem tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het stijgend aantal faillissementen

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Goethem tot mevrouw Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het stijgend aantal faillissementen.

De heer Van Goethem heeft het woord.

De heer Roland Van Goethem: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, onlangs stelden we vast dat er in september 2004 840 bedrijven overkop zijn gegaan. Dat is een triest record in de Belgische en Vlaamse geschiedenis. Nooit eerder waren het er immers zoveel. Opvallend is onder meer de stijging van faillissementen in de dienstensector met 10 procent. Ook opmerkelijk is dat het aantal BVBA's die failliet gingen, is gestegen met 6,1 procent. Bij de eenmanszaken was dat 5 procent. Gewoonlijk lopen de eenmanszaken het meeste risico op faillissementen. Maar nu gaan ook de beter gestructureerde bedrijven die de BVBA's toch zijn overkop. Vooral de horeca, kleinhandelszaken en de groothandel worden getroffen.

De kleinhandelszaken, en deels ook de groot-handelszaken, zijn voor hun omzet afhankelijk

van de binnenlandse vraag. We moeten concluderen dat er een gebrek aan consumentenvertrouwen is in het binnenland. Dat is niet verbaazingwekkend: het aantal werklozen stijgt en de mensen zijn onzeker over hun toekomst, onder meer in het licht van de vergrijzing. Ze weten niet of ze hun job zullen kunnen behouden. Ik verwijs dan naar de laatste berichten in verband met DHL. Die zullen het consumentenvertrouwen zeker niet ten goede komen. Alles in acht genomen is deze daling van vertrouwen dus het gevolg van de stijgende werkloosheid en van het uitblijven van tastbare resultaten van het economisch beleid. Men heeft het wel over een groeipercentage van 2,3 procent, maar een dergelijk percentage zal de tewerkstelling niet bevorderen. Er is minstens 2,5 procent nodig en in de moderne economie van nu zelfs 3 procent, willen we nog tewerkstelling bij creëren.

Maar er is nog een ander fenomeen. De gevolgen van de laagconjunctuur en het grote aantal werklozen heeft wellicht een aantal mensen ertoe aangezet te trachten een zelfstandige activiteit te beginnen. Die activiteit wordt nogal eens onderschat, zowel wat de inzet als wat de kapitaalbehoefte betreft. Dat heeft ongetwijfeld bijgedragen tot dit grote aantal faillissementen. In de toekomst zie ik de zaken niet echt verbeteren. Ik verwijs naar een ECB-studie, die een verband legt tussen de economische groei en de stijging van de olieprijs. Als de prijs per vat stijgt met 10 dollar, wordt de economische groei afgeremd met 0,5 procent. De stijging van de olieprijs van de laatste maanden betekent dus ongeveer 1 procent minder economische groei. Dit heeft zijn weerslag op prijsstijgingen en op onze export. We hebben dus dringend een economisch beleid nodig. Sinds de verkiezingen heb ik echter nog maar weinig ervaren van dit economisch beleid.

Van Goethem

Mevrouw de minister, het Vlaamse bedrijfsleven heeft zuurstof nodig. Tot op heden bleef het op zijn honger. Integendeel, er komen zelfs lasten bij. Die worden weliswaar opgelegd door de federale overheid. Dat mag ik u niet verwijten. Ik wil dat ook niet doen. Het is niet uw schuld dat de federale regering verkeerde beslissingen neemt. Toch wil ik graag van u vernemen welke maatregelen u wilt nemen om deze neerwaartse spiraal, waarin de Vlaamse economie zich bevindt, een halt toe te roepen.

De voorzitter: De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Thieu Boutsen: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik wil nog een ander aspect belichten. De heer Van Goethem stelt terecht dat veel BVBA's overkop gaan. Ik meen dat deze faillissementen vaak te wijten zijn aan een onderkapitalisatie van het bedrijf. Hiermee bevinden we ons opnieuw op federaal terrein, maar in de economie is alles verbonden, ook qua wetgeving. We zullen dit probleem van beide kanten moeten bekijken. Wanneer een vennootschap wordt opgericht, wordt een bepaald toegankelijk kapitaal vooropgesteld. Ik vind dat men dat kapitaal moet volstorten, in plaats van eerst te proberen of het kan met 20, 30 of 40 procent van dat kapitaal. Wanneer men het weet, dan is dat geld verloren. Mevrouw de minister, ik roep u dus op een initiatief te nemen tegenover de federale overheid en te trachten te bewerkstelligen dat BVBA's minstens dat toegelaten kapitaal zouden volstorten, zodat ze met echte middelen beginnen.

De voorzitter: Minister Moerman heeft het woord.

Minister Fientje Moerman: Mevrouw de voorzitter, uit de vragen blijkt reeds dat de problematiek van het stijgende aantal faillissementen niet louter aan één factor kan worden toegeschreven. Alleen Vlaamse of federale maatregelen volstaan zelfs niet om dit probleem te verhelpen. Er is ook sprake van een aantal internationale factoren. Ik wil het vandaag houden bij onze Vlaamse bevoegdheden.

Het proces van de zogeheten creatieve destructie van een onderneming gaat ofwel over de stopzetting van een bedrijf, over de overdracht aan een nieuwe eigenaar of, in het slechtste geval, over het

faillissement van een onderneming. Een neerwaartse conjunctuur weegt zeer zeker op de overlevingskansen van bedrijven. Toch denk ik dat het huidige hoge aantal faillissementen niet louter en alleen hieraan te wijten is.

Vaak liggen financiële problemen en een gebrekkige voorbereiding aan de basis van een faillissement. Door een doordacht en efficiënt preventief bedrijfsbeleid stijgt de overlevingskans van een onderneming. Zo'n preventief bedrijfsbeleid is natuurlijk in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de onderneming, omdat een preventief bedrijfsbeleid begint bij het opstellen van een businessplan. Vervolgens moet het verder worden uitgebouwd tijdens de levensloop van de onderneming. We zouden kunnen spreken over een basisvereiste voor een deugdelijk bestuur. Een preventief bedrijfsbeleid is bovendien een attitude die niet alleen aanwezig moet zijn bij de bedrijfsleiding, maar ook bij de bankier, de boekhouder en de commissaris-revisor van de onderneming.

Wanneer we de faillissementscijfer van het NIS bekijken, kunnen we alleen maar vaststellen dat deze attitude al te vaak ontbreekt. Veel bedrijfsleiders beseffen jammer genoeg onvoldoende dat ernstige financiële problemen op tijd moeten worden aangepakt.

De rol van de Vlaamse overheid is hoofdzakelijk flankerend van aard. Ze moet zorgen voor een flankerend beleid dat erop gericht is de instandhouding te verzekeren van levensvatbare bedrijven door het scheppen van een omgeving waarin de ondernemingen maximale overlevingskansen krijgen.

Als Vlaams minister van Economie en Ondernemen wil ik via gerichte acties de ondernemers op de eerste plaats informeren over het belang van een preventief bedrijfsbeleid. Het Vlaams Agentschap Ondernemen kan en zal in de toekomst een prominente rol spelen in de informatie- en de communicatiestroom tussen de partijen. Dit agentschap, een eenheidsstructuur met een gedeconcentreerde werking in de provinciehoofdsteden, zal eigenlijk de laagdrempelige opstap zijn voor alle vragen waarmee een onderneming worstelt of kan worstelen. Het VLAO zal als spil fungeren tussen vraag- en aanbodzijde. Het zal dus ook als spil fungeren tussen ondernemingen die het moeilijk hebben of het moeilijk zullen of kunnen krijgen,

Moerman

en diegenen die remedies aanreiken om ondernemingen uit het moeras te trekken.

Ik wil ook doen aan bewustmaking. Bovendien wil ik de nodige aandacht besteden aan een 'tweedekanspolitiek'. Ik deel de mening niet van de mensen die elk faillissement als een ramp beschouwen. Natuurlijk is een faillissement een ramp voor alle betrokkenen, zeker voor de mensen die hun job verliezen, maar ondernemen is natuurlijk ook risico nemen. Wie een risico neemt, kan uiteraard mislukken.

De mening dat elk falen een ramp is, gaat voorbij aan het feit dat de confrontatie met de markt ook een louterende werking kan hebben en een leerrijke ervaring kan zijn, zelfs voor wie bij die confrontatie aan het kortste eind trekt. De 'angst' voor het faillissement vergroot bovendien enkel het stigma waaronder de gefailleerde ondernemer vandaag nog steeds gebukt gaat. Dat werkt nefast op de bereidheid om risico te nemen en om over te gaan tot ondernemen. In tegenstelling tot de VS worden falende ondernemers in Vlaanderen niet geprezen om hun ervaringen. Nochtans hebben ze een grotere kans op succes in het geval van een herstart. Een faillissement mag dus met andere woorden niet het definitieve einde zijn voor iemand die een risico heeft genomen.

Wie een bedrijf wil opstarten heeft daarvoor op dit ogenblik een aantal instrumenten ter beschikking, aangereikt door de Vlaamse overheid. Ik denk daarbij aan de DNA-cheque en de Gratis Opstartcheque. Voor groeiende ondernemingen zijn er opleidingscheques en adviescheques ter ondersteuning van het professionele ondernemersschap.

In de 'tweedekanspolitiek' speelt coaching een belangrijke rol. Via dat instrument kan een succesvol ondernemer zijn kennis en zijn vaardigheden doorgeven aan een gefailleerde, zodat die laatste tijdig de problemen die tot een faillissement kunnen leiden, kan herkennen en remediëren in het geval hij opnieuw voor het ondernemerschap zou kiezen.

In verband met de financiële problemen van gefailleerde ondernemers, denk ik dat het de moeite loont om uit te zoeken op welke manier het financiële vangnet voor ondernemers die failliet gaan,

kan worden versterkt en hoe de doeltreffendheid van de huidige faillissementsverzekering kan worden verhoogd. Gefailleerde ondernemers, zeker die van kleinere ondernemingen, belanden vaak in de armoede. Dat schrikt potentiële ondernemers af om risico's te nemen.

De voorzitter: De heer Van Goethem heeft het woord.

De heer Roland Van Goethem: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben het grotendeels eens met uw analyse, maar wat me opvalt, is dat u op de vraag wat u aan die problematiek zult doen, antwoordt met een opsomming van alle bestaande maatregelen. Ik zou graag een meer toekomstgericht antwoord krijgen.

De voorzitter: Minister Moerman heeft het woord.

Minister Fientje Moerman: U zinspeelt op mijn beleidsintenties. Ik denk dat we tijdens de volgende weken de tijd zullen hebben om daar uitgebreid over te debatteren in de context van de bespreking van de beleidsnota.

Ik heb trouwens niet alleen gepraat over dingen die al bestaan. De aanzet voor het VLAO is gegeven, maar een aantal instrumenten moeten nog concreet vorm krijgen. Er zal ook werk worden gemaakt van de integratie Export Vlaanderen en de Dienst Investeren in Vlaanderen, maar dan loop ik al vooruit op de beleidsnota. De instrumenten die bestaan in de context van het IWT om bedrijven op bepaalde manieren te ondersteunen, moeten ook nog concreet vorm krijgen. Ik denk daarbij aan innovatiesteun voor KMO's.

Een deel van het probleem is volgens mij ook dat het overheidslandschap te versnipperd is. Een ondernemer moet zich kunnen concentreren op het ondernemen. Indien de overheid een flankerend beleid voert, wat haar taak is, en dus instrumenten ter beschikking stelt, moet dat gebeuren op een zo eenduidige, constante, rechtszekere en vooral eenvoudige en transparante manier als mogelijk is. Daarom ben ik van plan om over te gaan tot één enkel entreepunt voor de Vlaamse ondernemers. Ik heb het dan over het type, want er moeten uiteraard gedecentraliseerde contactpunten zijn.

Heeft het zin dat ondernemingen die zich bezighouden met export, zich moeten wenden tot ver-

Moerman

schillende contactpunten? Ze moeten al contacten hebben met Export Vlaanderen. Het zou absurd zijn dat ze zich daarnaast ook nog eens zouden moeten wenden tot een VLAO-loket. Ik spreek dan nog niet eens over het vervullen van de opstartformaliteiten.

Ik zal ervoor trachten te zorgen dat er zo veel mogelijk kan worden gewerkt met een single frontoffice met daarachter multiple backoffices, zonder dat de ondernemer daar last van heeft. De toegang voor de ondernemers moet zo eenvoudig mogelijk worden gehouden. Dat allemaal realiseren duurt natuurlijk langer dan mijn plannen hier mededelen.

De voorzitter: De heer Van Goethem heeft het woord.

De heer Roland Van Goethem: Ik kijk met belangstelling uit naar uw beleidsbrief. Wat u aankondigt, klinkt goed. Ik hoop dat u alles kunt realiseren.

Ik heb last van een déjà-vu-gevoel. Tijdens de vorige legislatuur hoorde ik ongeveer hetzelfde, maar daar is niets van gekomen. Ik wens u dus veel goede moed en veel succes.

De voorzitter: De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Thieu Boutsen: Mevrouw de minister, ik denk dat u het eens bent met mij wanneer u zegt dat aan de basis van een faillissement meestal een manke financiële structuur ligt. Een slechte financiële structuur kan het best worden afgelezen aan de balans. Ik wil er nog eens uitdrukkelijk op aandringen dat men bedrijven de moeite zou besparen om te beginnen wanneer ze niet beschikken over een minimale financiële draagkracht.

Minister Fientje Moerman: In de context van deze vraag en gezien de mogelijkheden tot onderzoek, zal elk antwoord te weinig diepgang hebben. Onderfinanciering is inderdaad een probleem in vele bedrijven. Slechte businessplans, vooral op financieel vlak, zijn inderdaad een factor die bijdraagt tot een toekomstig faillissement. Maar ik durf niet te beweren dat met een volstorting de problemen van de baan zouden zijn. Wat deze vraag betreft, houd ik dus mijn antwoord in beraad. Er kan inderdaad worden nagegaan in welke mate dit een

invloed heeft en of het de moeite loont om die strategie te volgen. Mocht dat zo blijken, dan is het evident dat men daar ook op aandringt bij degenen die daarvoor bevoegd zijn.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 10.44 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP: Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN: Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

